

STRESZCZENIE DOKTORATU
„JEDNOŚĆ PRZED NAMI” STUDIUM EKUMENICZNE
NA TEMAT MOŻLIWOŚCI POLSKIEJ RECEPCJI
UZGODNIENIA KATOLICKO-LUTERAŃSKIEGO Z ROKU 1984
KS. DRA HENRYKA ELIASZA

Obrona: Instytut Ekumeniczny, KUL, 20 czerwca 1989 r.

Promotor: o. prof. dr hab. CELESTYN NAPIÓRKOWSKI OFMConv., KUL

Recenzenci: ks. bp prof. dr hab. ALFONS NOSSOL, KUL

ks. prof. dr hab. JERZY GRYNIAKOW, ChAT, Warszawa

Rozprawa zajmuje się Dokumentem – Uzgodnieniem Drugiej Komisji Mieszanej Katolicko-Luterańskiej, na płaszczyźnie światowej, pod tytułem: *Einheit vor uns (Jedność przed nami)* podpisanym w Rzymie 3 marca 1984 r. Jest studium ekumenicznym na temat możliwości polskiej recepcji uzgodnienia katolicko-luterańskiego. Istnieje potrzeba, aby ogromny wysiłek i dorobek Komisji Mieszanej zaowocował w naszych Kościołach, rzymskokatolickim i ewangelicko-augsburskim w Polsce. W pracy podjęto problem, na ile jest to możliwe w naszych warunkach. Mamy swoje trudności, doświadczenia i oczekiwania. Na ile więc w tej konkretnej polskiej sytuacji, dzisiaj i jutro, możemy wspólnie wyznawać wiarę, sprawować sakramenty święte i spełniać posługę duchowną? Jaką ten dokument ma dla nas wartość pastoralną? Jakie znaczenie dla Kościołów w Polsce może mieć jego profetyczna inspiracja?

Sytuacja w Polsce została scharakteryzowana na podstawie poważnych artykułów, wykładów, sprawozdań, informacji zawartych zwłaszcza w prasie ekumenicznej katolickiej, luterańskiej i nie tylko. Źródła takie, choć czasem nienaukowe, były niezbędne do adekwatnego rozstrzygnięcia podjętej kwestii.

Cel niniejszej rozprawy oraz grupy zagadnień omawianych w dokumencie zdecydowały o strukturze pracy. Praca zawiera trzy rozdziały: pierwszy na temat wspólnoty w wierze, drugi o wspólnocie sakramentalnej, trzeci – poświęcony posługiwaniom duchownym. Każdy rozdział o identycznej strukturze i układzie. Najpierw stanowisko przyjęte w dokumencie *Jedność przed nami*, następnie diagnoza polskiej sytuacji, wreszcie – wybiegająca w przyszłość prognoza, która nie tylko przewiduje, ale również przedkłada konkretne propozycje.

Wyniki można zestawić w następujący sposób.

Dokonano analizy dokumentu w tych jego częściach, które bezpośrednio odnoszą się do życia naszych Kościołów, a więc dotyczących wspólnoty w wierze, w życiu sakramentalnym i duchownym posługiwaniu.

Dokonano opisu polskiej sytuacji. Opiera się ona zarówno na źródłach luteranckich, jak i katolickich, w tym tak na oficjalnokościelnych wypowiedziach, jak i na doświadczeniach, których dostarczyło życie. Stwierdzono m.in., że:

- mimo trudności ekumenizm w Polsce postępuje naprzód; rozwija się współpraca na wielu płaszczyznach;
- obie strony coraz bardziej są świadome własnej winy;
- rozpoczął się proces oczyszczania podręczników z informacji niezgodnych z prawdą i miłością o drugim Kościele;
- w wyższych szkołach teologicznych formacja odbywa się w duchu ekumenicznym, na KUL-u powstał Instytut Ekumeniczny, a na ATK specjalizacja w teologii ekumenicznej; wymienia się profesorów; luteranie katolikom, a katolicy luteranom piszą recenzje prac doktorskich i habilitacyjnych;
- urządza się ekumeniczne konferencje, rekolekcje i zjazdy dla teologów, pasterzy i świeckich;
- organizuje się wspólne modlitwy, nabożeństwa, a także spotkania o charakterze świeckim;
- osiągnięto zgodność stanowisk co do chrztu i częściowy postęp w sprawie małżeństw mieszanych;
- w sprawie urzędu duchownego coraz częściej słyszy się już nie tyle o braku kapłaństwa, ile o usterce u duchownych protestanckich; także mniej radykalne jest stanowisko protestantów wobec papieża.

Po raz pierwszy w historii wzajemnych odniesień Kościołów rzymskokatolickiego i ewangelicko-augsburskiego w Polsce zaproponowano szereg małych i dużych „kroków” w kierunku katolicko-luteranckiej wspólnoty. Mogą one sprawiać wrażenie braku realizmu, w rzeczywistości jednak wyrastają z poważnego dokumentu wypracowanego w Międzykościelnej Komisji Mieszanej i z faktografii, która trzeźwo obrazuje luterancko-katolickie relacje w Polsce. W celu stopniowego budowania wspólnoty między obu Kościołami, wskazano m.in. na możliwość i potrzebę:

- dialogu bilateralnego między Podkomisją ds. Dialogu przy Komisji Episkopatu Polski ds. Ekumenizmu a odpowiednim gremium Kościoła ewangelicko-augsburskiego;

- tworzenie zespołów biblistów do wspólnego tłumaczenia Pisma Świętego, zespołów historyków i teologów;
- wspólne organizowanie Tygodni Kultury Chrześcijańskiej, konkursów teatralnych, filmowych, wokalnych i muzycznych, wspólnych wydawnictw;
- powoływanie zespołów świeckich naukowców, specjalistów w dziedzinie praw, socjologii, psychologii, ekonomii, ochrony środowiska itp.;
- wspólnych akcji charytatywnych, wspólnego prowadzenia szpitali, domów opieki i pomocy ludziom zagrożonym;
- wyrażenia zgody na chrzest i wychowanie religijne dzieci zgodne z wolą rodziców w imię jedności;
- opracowania wspólnego rytuału chrztu;
- częstszego praktykowania wspólnej ambony i nabożeństw Słowa Bożego oraz pokutnych czy okolicznościowych;
- większej swobody w wyborze świątyni i duchownego przy zawieraniu małżeństw mieszanych, a nawet opracowanie wspólnego rytuału;
- udziału wyższych hierarchów w nabożeństwach dużej rangi;
- udostępnianie świątyni wszędzie, gdzie jest taka potrzeba;
- wspólnych listów pasterskich;
- jeszcze szerszej popularyzacji uzgodnień dialogów itd.

Podjęta praca choć w małym stopniu ma przyczynić się do procesu recepcji dokumentu *Jedność przed nami*, a przez to do wzajemnego przejmowania wartości obu Kościołów.